

Vastaus Jouko Jääskeläisen ja 31 muun valtuutetun aloitteeseen ennalta ehkäisevän työotteen vahvistaminen huumeiden käytön vastaisessa työssä

VD/7863/00.02.00.03/2024

RÅ/HH/SK

Jouko Jääskeläinen sekä 31 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Valtakunnalliset uutiset (Yle) kertoivat viikonvaihteessa laajasta huumeiden eli ihmisten terveydelle vaarallisten aineiden kaupasta käyttäen uutisoinnin taustakuvituksena ja jopa esimerkkinä Myyrmäen aluetta. Ehkä huolestuttavinta jutussa oli maininta alaikäisistä huumeiden kauppajina. Viime aikoina on muutoinkin kiinnitetty huomiota mm. asemiemme seuduilla lisääntyneeseen rauhattomuuteen.

Tässä tilanteessa on tärkeää, että eri keinoin edistämme ennalta ehkäisevää työtä huumeiden käytön ja turvattomuutta lisäävän käyttäytymisen vähentämiseksi. Tämä työ ei kuulu vain hyvinvointialueen vastuulle, vaan mitä suuremmassa määrin myös kaupungille sekä sen koulu- ja kulttuuritoimen työhön ja jopa kaavoituksen suunnittelun alalle.

Esitämme, että Vantaan kaupunki vahvistaa tämän ennaltaehkäisevän työn strategiaa ja tarvittaessa luo sille uusia toimintatapoja. Parhaiten työn kokonaisuus onnistuu hyvien yhteistyökumppaneittemme eli hyvinvointialueen, valtion viranomaisten sekä kansalaisyhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Strategiatyön myötä tulee entisestään vahvistaa myös yhteistyötä vapaaehtoisjärjestöjen kanssa, joilla on uutisoinninkin kertomaa kokemusta ongelman hoitamisesta.”

Kaupunginvaltuusto 18.11.2024 § 27

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Jouko Jääskeläisen ja 31 muun valtuutetun aloite ennalta ehkäisevän työotteen vahvistaminen huumeiden käytön vastaisessa työssä

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Valtuustoaloitteessa kiinnitetään huomiota erittäin ajankohtaiseen aiheeseen eli päihteidenkäyttötilanteeseen ja sen aiheuttamaan turvattomuuteen Vantaalla. Aloitteen huoli kiinnittyy erityisesti nuoriin ja alaikäisiin. Aloitteessa toivotaan strategisempaa ennalta ehkäisevää päihdetyötä ja yhteistyötä sen tiimoilta eri toimijoiden kesken.

Vantaalla tilastojen ja kouluterveyskyselyn mukaan moni päihteisiin liittyvä indeksi on kehittynyt myönteiseen suuntaan. Aiempaa harvempi toisella asteella opiskeleva nuori kertoo juovansa humalaan kuukausittain tai juovansa alkoholia viikoittain. Kouluterveyskyselyssä 2023 toisen asteen opiskelijoista

14–16 prosenttia kertoi olevansa humalassa vähintään kerran kuussa ja aiempaa useampi toisella asteella opiskeleva nuori kertoo, ettei käytä alkoholia lainkaan. Pojat ovat hieman tyttöjä useammin täysin raittiita. Myös huumekekoilut ovat toisella asteella hieman vähentyneet.

Sen sijaan 8.–9.-luokkalaisten osalta kehitys alkoholin käytön osalta on kaksijakoista. Yläkoululaisten humalajuominen on vuonna 2023 hieman lisääntynyt kahden vuoden takaisesta. Kuukausittain tosi humalassa kertoo olevan 9 % 8.–9.-luokkalaisista. Samaan aikaan kuitenkin myös raittiiden oppilaiden osuus on kasvanut. Vantaalaiset nuoret kokevat, että omalla paikkakunnalla on helpompi hankkia huumausaineita kuin Suomessa keskimäärin.

Kannabiskokeilut ovat vähentyneet toisella asteella ja yleistyneet yläkoululaisten osalta. Nuorten kannabiskokeilut ovat Vantaalla yleisempiä kuin koko maassa keskimäärin. Kannabista ainakin kerran kokeilleiden nuorten osuus on kuitenkin laskenut merkittävästi ammatillisissa oppilaitoksissa ja jonkin verran lukioissa. Sen sijaan yläkoulun 8.–9.-luokkalaisten kannabiskokeilut ovat lisääntyneet. Joka kymmenes yläkoululainen kertoo kokeilleensa kannabista ainakin kerran. Pojat ovat kokeilleet kannabista ainakin kerran hieman tyttöjä useammin.

Huumeisiin kuolleita oli Suomessa vuonna 2023 ennätyksellisen paljon. Eniten huumekuolemia oli 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä. Tässä ikäryhmässä kuolleiden määrä myös kasvoi eniten. Vuonna 2023 huumeisiin kuoli kaikkiaan 91 alle 25-vuotiaasta nuorta. Tämä on enemmän kuin koskaan aiemmin sitten vuoden 2006. Vuonna 2023 joka neljäs 15–24-vuotiaana kuollut menehtyi huumeisiin.

Lain mukaan ehkäisevän päihdetyön vastuut jakautuvat kuntien ja hyvinvointialueen kesken. Kunnan tehtävä on huolehtia ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan sekä nimetä ehkäisevän päihdetyön toiminnasta vastaava toimielin. Kummankin vastuutahon tulee lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa tehtävissään sekä edistää ehkäisevän päihdetyön toimia hallinnossaan, kunnassa erityisesti sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimissa sekä elinkeinotoimissa. Yllä mainitut asiat tulee lain mukaan yhteensovittaa poliisin, alkoholi- ja tupakkalain noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisien, elinkeinoelämän ja ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan Vantaalla jo eri tavoin. Päihdekasvatus on oleellinen osa jokapäiväistä nuorisotyötä Vantaalla. Sitä tehdään kaiken aikaa osana terveystieteiden ja terveellisten elämäntapojen edistämistä. Nuorisotyön ytimessä on nuorten terveen kasvun ja kehityksen tukeminen monipuolisilla keinoin. Päihdekasvatus ja erilaiset ehkäisevän päihdetyön menetelmät kuuluvat nuorisotyön koulutukseen, ja tätä osaamista myös päivitetään jatkuvasti osana työtä. Nuorisotyöhön kuuluu myös nuorten palveluohjaus eli tarvittaessa nuorisotyöntekijät ohjaavat päihteitä käyttävän nuoren sosiaalihuollon ja päihdetyön piiriin.

Vantaan kaupunki tukee Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustuksilla yhdistyksiä, jotka toiminnallaan edistävät kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja kotoutumista sekä ehkäisevät syrjäytymistä. Kyseistä toiminta-avustusta on mahdollista käyttää yhdistyksen perustoimintaan kuten kerhojen, vertaistuen, neuvonnan ja ohjauksen järjestämiseen. Vuonna 2024 on jaettu toiminta-avustusta mm. Ehyt ry:lle kouluilla järjestettävään ehkäisevään päihdetyöhön. Avustuksella yhdistys järjestää päihdekasvatusta yhteistyössä koulujen kanssa.

Päihdekasvatus on myös osa koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmia. Koulut ja oppilaitokset ovat ehkäisevän päihdetyön keskeisiä toimijoita, koska niissä kohdataan jokainen lapsi ja nuori kehityksen kannalta merkittävässä vaiheessa. Koulut ja oppilaitokset tavoittavat myös huoltajat. Päihdekasvatusta

tehdään opetussuunnitelman mukaisesti, esimerkiksi terveystiedon oppitunneilla. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen on myös tärkeä osa ennaltaehkäisevää päihdekasvatusta. Hyvät tunne- ja vuorovaikutustaidot auttavat nuoria käsittelemään stressiä ja muita negatiivisia tunteita, mikä voi vähentää päihteiden käyttöä. Lisäksi turvallinen ja positiivinen kouluympäristö, jossa on luotettavia aikuisia ja positiivisia suhteita, tukee nuorten hyvinvointia ja vähentää riskiä päihteiden käytölle.

Päihdekasvatusta voidaan antaa yhteistyössä erilaisten järjestöjen kanssa tai käyttämällä erilaisia päihdekasvatusmenetelmiä ja –toimintamalleja. Osa kouluista ja oppilaitoksista on toteuttanut myös esimerkiksi kokemusasiantuntijoiden vierailuja yhteistyössä seurakuntien tai muiden toimijoiden kanssa. Kolmannen sektorin toimijat ovat perusopetuksen kouluille tärkeitä yhteistyökumppaneita päihdekasvatuksessa. Järjestöillä on osaamista ja toimintamalleja monipuolisen päihdekasvatuksen toteuttamiseen ja koulujen henkilöstön tukemiseen. Toisella asteella jokaisella oppilaitoksella on päihdesuunnitelma, jossa kuvataan oppilaitoksen toiminta päihteidenkäytön ehkäisemiseksi. Lisäksi huoltajille viestitään ajankohtaisista päihdeilmiöistä sekä heillä on mahdollisuus osallistua teemavanhempainiltoihin ja tietoiskuihin.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala on saanut vuoden 2025 talousarviossa määrärahat uuden ehkäisevän päihdetyöntekijän rekrytoimiseen. Uusi ehkäisevän päihdetyön asiantuntija tulee vastaamaan ennaltaehkäisevän työn strategisesta suunnittelusta. Valittava henkilö toimii kaupunginlaajuisesti ehkäisevän päihdetyön asiantuntijana, jolla on jatkuvasti päivittyvä ja vahva substanssiosaaminen tehtäväkentästä. Pääpaino tehtävässä on lapsissa, nuorissa sekä edellä mainittujen huoltajissa. Lisäksi ammattilaisten tukeminen on tärkeä osa tehtävää. Asiantuntija vastaa kaupunginlaajuisen päihdevalistuksen suunnittelusta ja hallinnoinnista sekä tarvittaessa itsekin jalkautuu kouluttamaan. Asiantuntija kehittää erilaisia ehkäisevän päihdetyön toimintamalleja ja -menetelmiä, arvioi niiden vaikutuksia sekä vastaa uusien toimintamallien jalkauttamisesta. Asiantuntija vastaa ehkäisevän päihdetyön verkostotyöstä sekä kaupungin sisäisesti että ulkopuolisissa verkostoissa, muun muassa järjestöjen ja hyvinvointialueen suuntaan. Lisäksi asiantuntija tuo tiedolla johtamisen tueksi ajankohtaista ehkäisevään päihdetyöhön liittyvää tietoa.

Kaupunginhallitus 24.2.2025 § 22

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Jouko Jääskeläiselle ja 31 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Jouko Jääskeläisen ja 31 muun valtuutetun aloite ennalta ehkäisevän työotteen vahvistaminen huumeiden käytön vastaisessa työssä

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Vantaa

Lisätiedot:

Vs. nuoriso- ja yhteisöpalvelujohtaja Hanna Hänninen, 040 779 5648, hyvinvoinnin edistämisen asiantuntija Suvi Korhonen, 040 062 9536, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)